

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Gör läsning dåligt igen

Perera, Ylva

Published in:
Hufvudstadsbladet

Published: 30/03/2021

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:
Perera, Y. (2021). Gör läsning dåligt igen. *Hufvudstadsbladet*. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202201148684>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Gör läsning dåligt igen

”Ta med dig så lite som möjligt”, hälsade sjukhuset när jag skulle in för att operera bort gallan häromveckan. Jag tolkade det som att packa ner en erotisk roman, en essäbok och en samling med Rilkes brev. Inte för att jag på allvar trodde att jag skulle läsa allt under mitt sjukhusdygn, men jag vågade inte riskera abstinensen om förrådet skulle ta slut.

Låter det som ett beroende? I så fall ett extremt sanktionerat sådant.

Få saker uppmuntras så mycket som läsning i våra dagar, den ska rädda demokratin, språkkunskapen, innovationsförmågan och empatin hos kommande generationer. Och visst, jag tror skönlitteratur kan främja allt detta. Men jag är osäker på om *uppmuntran* till läsning fyller samma funktion.

Uppmuntran till läsning går ofta ut på boktips och förebilder. Vi postar bokbilder på nätet, idrottare har bokklubbar och läsambassadörer besöker skolor. Eftersom alla inte växer upp i bokläsande hem är det viktigt att tillgängliggöra att olika sorters böcker finns, och att man får dem gratis från biblioteket (tack folkbildnings- och arbetarrörelsen!).

Som läsningknarkare är jag emellertid tveksam till hurtigt skyltande med böcker, eftersom det riskerar befästa bilden av läsning som något enbart uppbyggligt, när sanningen är att det är mycket brokigare (och därmed mer fantastiskt) än så. Du kan vidga dina vyer genom läsande, men du kan också få fördomar bekräftade. Dels hänger de på vilka böcker du läser, men ännu mer på hur du som läsare svarar på bokens tilltal – handlar aldrig om envägskommunikation.

Läsinspiration är också knepigt eftersom det gränsar till influencing. Böcker, speciellt nytkomna böcker på större förlag, är varor, och att t.ex. lägga ut en bild av en bok på Instagram är att göra sin läsupplevelse till en del av marknadsföringens maskineri. Det stör mig till den grad att jag oftast låter bli. Jag unnar böckerna att spridas, men faktum att min läsglädje omvandlas till algoritmer som sedan blir pengar i fickorna på multinationella some-bolag gör att känslan inte längre känns som min. Liksom boken har glädjen blivit en produkt.

Nu kan man invända att det är gnidigt att tänka så här, att författare har det kämpigt nog och att det minsta man kan göra om man älskar böcker är att marknadsföra dem online. Men jag tror inte att den globala marknadsekonomin är bra för litteraturen, eller för någon konstart över huvud taget, och att försöka hjälpa författare inom det systemet är därför inte motiverande. (Jag tycker detta även om jag hycklande nog glatt postar om böcker mina vänner skrivit.)

Att visa upp böcker är också tveksamt som läsfrämjande gärning eftersom det inte rymmer ambivalens – att vara "för" eller "emot" en bok är något helt annat än det känslö- och tankespektrum en läsoplevelse för med sig.

Men framför allt är jag skeptisk till att läsning framställs som en duktig grej, ungefär som att motionera eller äta grönsaker. Jag hoppas vi inte ska läsfrämja bort det maniska och dåliga som läsning också är. Läsning, trots sina goda bieffekter, är nämligen som bäst när det inte är något jag "borde" göra, utan något jag, likt en beroende person, gör när jag borde göra allt annat istället. När jag borde sova, när jag borde jobba, när jag borde leka med mitt barn. Då smakar bokstäverna som sötast, då behövs ingen läsinspirationskampanj för att få mig att fortsätta vända blad.

Ylva Perera

är litteraturvetare.